

ELŐFIZETÉS
HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy évre ... 150 Lei.
 Fél évre ... 75 Lei.
 Egy negyed évre ... 37-50 Lei.
 Egy hónapra ... 12-50 Lei.

Nyitási költségek
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG.

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 84.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény
 Társaság.
 Boulevardul Regely Ferdi
 nand I. (József) 15h-ut 22
 TELEFON-SZÁM

Arad, 1920.

Főszerkesztő:
 Stauber József.

Szombat, szeptember 11

Aradi milliók — Budapesten.

(Egy súlyos probléma, ami még elintézetlen.)

A pénzbecserélésnek van egy problémája, amelyet aki megold: finánc-zsenie legyen a talpán. Ez a kérdés alighanem okozott már néhány álmatlan éjszakát az ujonnan alakult államok pénzügyi embereinek és fog még gondot adni az államférfiaknak is. Azokról a sok milliót kitevő összegekről óhajtunk megemlékezni, melyeket az erdélyi pénzügyi intézetek helyeztek el annak idején budapesti és bécsi bankoknál s ma is ez intézetek követeléseit képezik. Ezeknek az összegeknek sorsáról ma még prognoszt sem lehet csinálni, mert e pontnál bizonyára súlyos állami intervencióra lesz szükség. A helyzet ez: az aradi, kolozsvári, temesvári stb. intézetek itt el nem helyezett betéteiket fel szokták küldeni gyümölcsösítés végett a budapesti, bécsi bankoknak, ahol szükség esetén az intézeteknek rendelkezésére állottak. A most folyó pénzbecserélés olyan állapotot talált, hogy sok száz millió erdélyi korona fekszik a nevezett bankokban. Ezek azonban csak koronákkal tartoznak, míg az erdélyi bankoktól leiben követeli a betevő a pénzt, természetesen 1:2 arányában. A pesti, bécsi bank csak koronákat adhat, az erdélyi csak leut fogadhat el. Talán kifizetnék a fenti nagybankok leiben is tartozásukat, de a leu ma olyan drága a koronához képest, hogy ezt még kívánni is lehetetlen volna. Azonban az erdélyi intézeteknek mégis felannyi leut kell adni betevőiknek, mint amennyi koronát a betét kitesz.

A betevőt nem éri kár.

Hogy egy példával illusztráljuk: egy aradi banknak van Budapesten tizenkét millió korona követelése. Ebből aradi betevőknek hatmillió leut kell kifizetnie, de a leu jelenlegi magas árfolyama mellett csak két millió leut lehetne összevásárolni az egész követelt összegből. Az aradi intézet nem fizetheti meg a különbözét, mert belepusztulna. De belepusztulna a pesti bank is, ha neki kellene megtérítenie az árfolyam-differenciát. A betevőt meg éppen-séggel nem érheti és nem is éri károsodás, mert annak semmi

köze hozzá, hogy mit csináltak a bankok egymás között. A kérdés tehát felette bonyolult és a kibontakozás kulcsa ma még abszolút ismeretlen. De vannak ennél még bonyolultabb problémák is és pedig: a külföldi magánlelek tartozásai erdélyi bankoknak, továbbá a különböző államok magánlelekeinek tartozásai egymás között, végül pedig, ami talán mindennél fogasabb kérdés: a záloglevelek kérdése.

A mai még ki nem alakult helyzetben igyekeznünk lehetőleg tájékoztatni az 'Aradi Közlöny' olvasóit e nagyfontosságú gazdasági ügyben és mindenki megnyugtására előre bocsátjuk — legyen az részvényes, vagy betevő — hogy az aradi és általában az erdélyi intézeteket a legcsekélyebb károsodás sem fogja érni, mert ezek érdekei a magyar-román és a román-osztrák békeszerződésben a legminuciózusabb pontossággal meg vannak védve. A békeakta szerint ugyanis az elszakadt államok követelése az 1918. október 31-iki (ekkor tört ki a magyar forradalom) genfi tőzsdei árfolyam szerint fizetendő vissza. A leu akkor 1 kor. 91-bani volt. Ma a bécsi tőzsdén 6.24 koronával jegyzik a leut s így 1 kor.: tizenöt banival egyenlő. A békeakta tehát olyan horribilis terheket ró a budapesti, bécsi bankokra, hogy azok valamennyien összeroppanának. A megoldásnak olyan módját kellett tehát keresni, ami nem rendíti meg a legyőzött államok pénzügyeit.

Mi történt Cseh-Szlovákiában?

Cseh-Szlovákiában az 'Aradi Közlöny' által most felvetett probléma jóval korábban aktuálissá vált, mert ott a pénzbecserélés már a múlt évben megtörtént. Az ottani intézeteknek éppen úgy voltak elhelyezve Budapesten és Bécsben sok milliós betétei, mint az erdélyieknek s a cseh korona árfolyama éppen úgy fölébe kerekedett a budapesti és bécsi koronának, mint most a leu. A szlovéniai intézetek a cseh kormány és a magyar kormány közbejöttével ekkor olyan megállapodást kötöttek a budapesti inté-

zetekkel, hogy ez utóbbiak magyar koronákban fizetik vissza követeléseiket s a cseh kormány ad a maga területén levő bankoknak cseh koronát érte. Ez bizony jelentős áldozat volt a csehektől, de meghozták új polgáraik érdekében. Az erdélyi pénzügyi intézetek, mint értesülünk, hasonló kérelemmel fordulnak a román kormányhoz, amely, a beváltáskor tanúsított előzékenységből következően, bizonyára követni fogja a cseh mintát és beváltja a törvényes

arányban az erdélyi bankok külföldi követeléseit.

Románia most Lapedatu volt államtitkár vezetésével egy gazdasági likvidáló-bizottságot küld Budapestre. Ennek a komissiónak feladata lesz megoldást találni erre nagyjelentőségű ügyben és egyidejűleg tétő alá hozni mindenki megnyugvására Románia és Magyarország között a végleges gazdasági állapotot.

(s. j.)

Franciaország és Magyarország viszonya.

LYON. A Matin felel a Daily Heraldnak arra a hírére, hogy Franciaország Magyarországgal kereskedelmi szerződést kötött, melynek folytán a francia kormány ellenőrzési jogot nyer a magyar vasutak és az ország főbb iparvállalatai fölött. A lap ezzel kapcsolatban érdekes megállapításokat tesz Franciaországnak az európai kisállamokkal szemben követett politikáját illetően. Rámutat a Matin arra, hogy Millerand folytatja a hagyományos francia politikát,

mely abban áll, hogy a kis államokat segíti és különösen gazdasági támogatásban részesíti. Ami Magyarországot illeti, Horthy felkérte Franciaországot, hogy közvetítsen közte és a szomszédos államok között. Szándékai egyenességének zálogául felajánlotta a magyar államvasutakat, a többi iparvállalatot, pénzügyi intézeteket és folyamhajtás ellenőrzését. Az a magyarázat, mintha ez a megegyezés a „kis antant” ellen irányulna, nem felel meg a valóságnak.

A lengyel helyzet.

VARSÓ. A lengyelek és a lettek közötti ellenségeskedés megszűnt. A tárgyalások mai Marinopolban fogják megtartani.

VARSÓ. A front helyzete két hete általában változatlan. A lengyel csapatok a Kurson vonalon állnak.

CHIKAGO. A Tribuna jelenti, hogy Oroszországban ötven éves korig mozgósítanak és ötmillió hadsereget akarnak felállítani.

Megrendszabályozták a piacot.

Az ármegállapító-bizottság tegnapi ülésén a piaci árakat állapította meg s ezzel véget vet a piacon dühöngő túrhetetlen anarchiának. A piaci cikkek új maximális árai a következők: burgonya kg. 1 leu, hagyma kg. 2 leu, foghagyma kg. 3 leu, száraz bab kg. 3 leu, literje 2 leu 50 bani, lencse kg. 3 leu, literje 2 leu 50 bani, mák kg. 5 leu, literje 4 leu, paradicsom kg. 80 bani, csöves tengeri darabja 10 bani, nagy alma kg. 1 leu 50 bani, kis alma kg. 1 leu, nagy körte kg. 1 leu 50 bani, kis körte kg. 1 leu, barack kg. 2 leu, szép szőlő kg. 3 leu, szilva kg. 1 leu 50 bani, töltésre alkalmas zöld paprika drbja 2½ bani, vörös paprika kg. 120 leu, literje 60 leu, zöldség kg. 1 leu 50 bani, keltáposzta kg. 50 bani, zöldbab kg. 1 leu, salátának való uborka drbja 5 bani, tormá drbja 2 leu, dió kg. 5 leu, ecetes uborka drbja 2½ bani, tök kg. 15 bani, gyalult tök kg. 30 bani, görög és sárga dinnye kg. 30 bani, szap-

pan kg. 12 leu, méz nagyban kg. 30 leu, kicsinyben 32 leu, tojás drbja 60 bani, tej literje 1 leu 50 bani, tejszármarból házhoz szállítva 2 leu 25 bani, tejfel literje 6 leu, vaj kg. 24 leu, juh-turó kg. 14 leu, nyul drbja 15 leu, liba kg. 10 leu, liba mell és comb kg. 15 leu, libamáj kg. 30 leu, libaprolék kg. 8 leu, libaszár kg. 30 leu, libakövére kg. 25 leu, 1 kg.-on felüli hal 15 leu, 1 kg.-on aluli hal 12 leu, petrezselyem és kapor csomagja 10 bani. Ezek az új maximális árak már holnap, szombaton életbe lépnek.

Minisztertanács.

BUCURESTI. A kormány tagjai tegnap minisztertanácsot tartottak, amelyen Averescu elnökölt. Szóba került az idegen részvények lebélyegzésének kérdése, de végleges határozatot nem hoztak. Elhatározták, hogy az ország határain belül a gabonát és lisztet átadják a szabad kereskedelemnek. Elhatározták továbbá, hogy Bulgária és Oroszország felé eső határokat a legszigorúbban elzárják, nehogy rubeleket becsempésszenek.

— TELJES LESZ A POSTAFORGALOM. Bucurestiből jelentik, hogy szeptember 15-től kezdődőleg a pénzeszevél, postautalvány és csomagforgalmat egész Románia területén megnyitják.

MŰVESZET.

Magyar írók színművelei
a budapesti Nemzeti Színházban.

A magyar író- és ujságkörökben is előnyösen ismert Pankerow Leonard érdekes ismertetéséből, melyet Eftimiu Viktorról, a bucaresti nemzeti színház igazgatójáról és ennek jövőbeli terveiről ír, vesszük az alábbi részeket. A bucaresti Nemzeti Színház új igazgatója nagyszabású reformtervei közé tartozik, hogy színházába az európai klasszikusok, Shakespeare és társai mellett a modern írók jobb darabjait is repertoárra vegyzi. Ezek közé az írók közé sorozza a következő magyar írókat is: Molnár Ferencet, Helgai Jenőt és Barla Lajost, akiknek darabjait — amint mondja — igen magas színvonalon előadásban látta a budapesti Vígyszínházban. Elő fogja adni Madách „Az ember tragédiáját” is. Eftimiu direktor általában nagyon szereti az említett magyar írók és rajtok kívül még néhány oly magyar szerző műveit, akik nem írtak sovíniszta szellemben, hanem munkáik valódi belső irodalmi becsével hatnak. Goga Oktavian miniszter, aki tudomással bír Eftimiu ezen terveiről, a legnagyobb szimpátiával kíséri ezeket és erkölcsi és anyagi támogatásban részesíti az új direktort reformtervei végrehajtásában. Egyébként tudvalevő, hogy Madách Ember tragédiáját Goga Oktavian fordítja román nyelvre.

* Vasárnap délután az örökbecsű Szép Heléna pompás operettet játszik a színházban. Hétfőn este az elmúlt szezonban nagy sikerrel bemutatott Parsang tündérét ismétli meg a színház a Barics Gyulával.

* A városi színház jövő heti újdonsága a Menyasszony lesz. A budapesti Belvárosi színház vitte díadalra Lakatos Lászlónak „Az idegen leány”, „A bécsi táncosnő” és a „Férj és feleség” szerzőjének legfrissebb elsőrangú alkotását.

* A Modern Kabaré műsora fővárosi színvonalra emelkedett. Janus és Városház az ország két legjobb komikusa szinte vetekednek egymással. Nagyszerű számokkal szerepelnek Halász Rózi, Benkő Gizli, Jean Oltéan, Dragomir Gyerek, Flórián kutyaidomkó, Janikov, Lenkey György, K. Molnár Ilonka, stb.

* Keszler Edéné meghalt. Az aradi közönség bizonyára megilletődéssel fogadja azt a Budapestre érkezett hírt, hogy dr. Keszler Edéné Kápolnay Juliska, a kiváló drámai színésznő néhány nappal ezelőtt Budapesten meghalt. Keszler Edéné régi szívi szívbaj gyötörte, amely most kioltotta életét. Évekig kedvelt tagja volt az aradi színháznak, amelytől két évvel ezelőtt vált meg, amikor férjét Budapestre kinevezték törvényszéki jegyzővé.

* A mozgóképszínházak műsora. Szeptember 11-én az Apollóban: Szivpróba. Dráma. — Az Urániában: Lelek alkonya. Társadalmi dráma.

* Lelek alkonya. (Társadalmi dráma az Urániában.) Nagyszámú közönség előtt mutatta be tegnap az Uránia színház a Lelek alkonya című film-újdonságot, amely az utóbb bemutatott moziképek legszebbjei közé tartozik. A kiváló művészeti filmet még szombaton és vasárnap mutatta be az Uránia.

* Henry Porten dráma az Apollóban. Henry Porten nagyszámú rajongói tegnap este zenefelhangsúlyozással megtekintették az Apolló nézőterét a feszült figyelemmel kísérték a kitünő művész csodás játékát. A „Szivpróba” című drámában látnak viszont Henry Portent. A Szivpróba már két napig marad másoron.

Rudnyánszky üzenete Aradnak.

(Ujabb hadifogoly szállítmány érkezett.)

Ismét Oroszországból hozott régen, 5—6 éve odaszakadt testvéreket haza a vonat. Közöttük több aradit is. Mindegyik egy regényt élt át, de egy perc alatt elfeled minden szenvedést, megpróbáltatást, ha egyszer az övéi közt lehet. Beszélgettünk egy tegnap hazaérkezett orosz fogollyal, aki még 1915-ben került fogságba s igen érdekes részleteket beszélt el oroszországi élményeiből, különösen a forradalom utáni időkből. A forradalom a Volga menti Szamariában, virágzó ipari és kereskedelmi élettel bíró gócpontban érte, ahol munkában állt. Itt a foglyok élete megehetősen folyt le. Jól bántak velük s munkájuk révén még pénzt is gyűjthettek. A forradalom azonban súlyos megrázkódtatásnak tette ki a várost s különösen a magyar foglyokra nézve volt katasztrófa jellegű. Szamaria ugyanis utáta esett a fronttól Ázsián keresztül a Sárga-tenger felé törekvő cseh-szlovák brigádoknak, amely a forradalmi harcserggel harcban állván, szinte porrá lőtte az oly virágzó várost. A várost négy hónapig tartotta a cseh brigád megszállva, ez az idő súlyos megpróbáltatást jelentett a magyar foglyokra, akiket a csehek üldöztek. Az elvonuló cseh csapatok magukkal vitték az egész fogolytábor, azonban miután 40 napi gyaloglás után meggyőződtek arról, hogy a foglyokat magukkal vinni tovább nem tudják, azt a néhány százat, amely még életben maradt, Szibériában hátrahagyták. A bolsevizmus alatt Moszkvába került, ahol az I. számú internacionalista kórházban nyílt alkalmazást. Ez a kórház tisztán osztrák-magyar intézmény. Igazgató főorvosa dr.

Mandl pesti orvos, valamennyi orvososa fogságba jutott osztrák vagy magyar ember. A kórház 350 ágyra van berendezve és egész Oroszország legmodernebbül berendezett és felszerelt kórháza. Moszkvában különben a helyzet az utóbbi időben javult. Az ellátás jegyrendszer alapján történik. A munkapénzt mindenki természetesen kapja, csak egy bizonyos százalékát adják ki készpénzben. Elutazásuk előtt meglátogatta őket Rudnyánszky volt aradi hírlapíró, aki jelenleg a moszkvai egyetemen tanár s kérte őket, hogy üdvözlét juttassák el Arad város közönségéhez s a mielőbbi viszonylatok reményében vált el tőlük. Hazautazásukat Nemzetközi Katolikus szövetség rendezte, amelynek egy célra kiküldött bizottsága működik Newában, a Balti-tenger partján. Augusztus 14-ikén utaztak keresztül Szentpéterváron, ahol találkoztak az éppen akkor megérkező volt magyar népbiztosok vonatával. Mikor Kun Béla megtudta, hogy magyar hazatérők, becsületet intézett hozzájuk, melyben többek között ezeket mondta: „Itt nem tartóztat benneteket senki, menjtek csak haza, győződjétek meg magatok, hogy odahaza minden úgy van, mint volt. Sőt még rosszabbul.” Az út rövid ideig tartott s Németországon és Ausztrián keresztül ugyyszólván egy megszakításlan ünneplés. Amint megtudták valahol, hogy „Heimkehrer”-ek, minden elképzelhető módon ellátták őket élelemmel, sőt még ruhával is, s szeretetüknek igyekeztek minél megfelelőbb formában kifejezést adni. Sokat, nagyon sokat tudna még mesélni. Mi hallgatjuk s várjuk a hazatérő véreinket.

Beváltási spekulációk

A pénzbecseréléssel kapcsolatban új spekuláció kapott lábra, olyan spekuláció, amely nem is ül dözhető, sőt talán megengedett is. Voltak sokan, akik egy bizonyos összeget bejelentettek, de a bejelentés napjál annak egy részét elköltötték s így bizonyos összeg erejéig a bejelentésük üresen maradt. Ezeket a szerencsés embereket valósággal megrögzötték azok, akik a bejelentett összegnél több pénzzel rendelkeztek vagy semmit sem jelentettek be. Az alkut hamar megkötötték. A szabad helyével rendelkező a maga összegéhez hozzácsapta a be nem jelentett összeget természetesen a bejelentése határáig, a pénz becsérélt és szívesége fejében megkapta az ő nevére kiállított bont, amelyet három hónap múlva vagy hamarabb beválthat. Egyszerű emberek ilyenformán igen tekintélyes összegekhez jutottak — egyelőre még papíron. A másik spekuláció már nem volt ily sima lefolyású. Voltak sokan, akiknek többletét igazolták, de csak az utolsó napon kerültek a beváltó pénztárhoz. Minthogy időközben még lehetett koronáért vásárolni, az igazolt többlet megcsappant. Az ilyen többlet-tulajdonosok, amennyiben lelekkel is rendelkeztek, úgy okoskodtak, hogy eladják a leleket 3.50-ért vagy 4-ért, az igazolt többletből hiányzó összeget ilyenformán pótolják, a becsérélnél

1:2 arányban lelt kapnak és nagyszerű üzletet csinálnak. Történetek is lei-eladások, de a becsérélnél nagy meglepetés érte a jelentkezőket. Az igazolt többletért nem lelt, de még csak csekket sem kaptak, hanem három hónap múlva beváltandó bontokat. Egyik másik spekuláns, amikor megszámlálta a becsérés után a pénzt, szomorúan konstata, hogy sokkal kevesebb a lei-e, mint a becsérés előtt, amikor még koronája és lei-e is volt.

Vakmerő autorablás

Bucurestiben.

BUCURESTI. Egy ismeretlen egvén a nemzeti színház előtti téren sétakocsizásra kibérelt egy autóbilt, amelynek száma 1785 volt és amelyet Angel nevezetű sofför vezetett. Amint az autó a városból kiért, Mogosioi község előtt az ismeretlen megállította az autót és két katonát vett fel a kocsiba maga mellé. Az autó tovább haladt, majd rövid idő múlva az utasok hátulról rátámadtak a sofförre, azt késekkel össze-vissza szurkálták, majd kidobták az autóból és azzal ismeretlen helyre tovább hajtották. Az arra jövők félholtan találták meg a soffört, akit súlyos sebeivel kórházba szállítottak. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a tettesek és az autó megkerítésére.

HIREK.

A magyarországi termés.

Budapestről jelentik: A földművelésügyi miniszter hivatalos jelentése szerint az utóbbi napok esőzése kedvezően hatott a tengeri fejlődésére. 13.8 millió métermázsra terméseredményre számítanak. A burgonyatermés előreláthatólag kedvezőtlenebb lesz, mint amilyent vártak. Az eredményt 20.9 millió métermázsra becsülik. A cukorrépa-termés kilátásai szintén javultak az esőzések folytán: 6.6 millió métermázsra várható.

— KÁROLY TRÓNÖRÖKÖS LONDONBAN. London. Károly román trónörökös világgörüll útjában Londonba érkezett, ahol a városi hatóságok és a király képviselői fogadták. A trónörökös Párison keresztül utazik Bucurestibe.

— Argetolau belügyminiszter érkezése. A vármegyei prefektúrához ma délelőtti távirat érkezett, amely szerint az eddigi diszpozícióktól eltérően Argetolau belügyminiszter kíséretével hétfőn délelőtti érkeznek autón Aradra Temesvárról.

— A SZENÁTORVÁLASZTÁS. Szombaton tartják meg Aradon a szenátorpótvalasztást, melyre azért volt szükség, mivel az első választáson az egyik jelölt sem kapott abszolút többséget. A szombati választási napon két jelölt küzd Arad szenátori mandátumáért: Miclosi Aurel iskolaigazgató, aki Averescu-párti és Bumbesti Dimitrescu, aki parasztpárti programmal lépett föl. A küzdelemből minden valószínűség szerint Miclosi Aurel kerül ki győztesen, aki már legutóbb is szép szótöbbséget kapott ellenjelöltjével szemben. Miclosi egyébként régi, érdemes aradi polgár, aki éveken át tartó komoly munkával szerzett közbecsülést személyének.

— FOLYTATJÁK A VIZSGÁLATOT A VOLT KORMÁNYZÓTANÁCS ELLEN. Bucuresti. Megcáfolták azt a hírt, hogy a Consilia Dirigent (volt Kormányzótanács) elleni vizsgálat véget ért volna. A szükséges iratok még hiúcsenek meg.

— ROMANIA TERMÉNY-EXPORTJA. Bucuresti. A minisztertanács mintegy kétszáz vaggon zab, kétszáz vaggon bab, kilenc vaggon len, huszonhat vaggon borsó, nyolcvan vaggon köles kivitelét engedélyezte. Rekompensációt lucernamagot és mezőgazdasági szerszámokat fognak importálni.

— A VÁROS A MULT HONAPBAN. Arad város közigazgatási bizottsága ma délután 4 órakor dr. Crisan Aurel prefektus elnöklésével a városbába közgyűlési termében tartotta rendes havi ülését, amelyen a szakelőadók előterjesztették a szokásos jelentéseiket. Dr. Tisch Mór főorvos jelentése szerint az egészségügyi állapotok eléggé kedvezőek voltak, vörheny, difteria és vérhas csak szórányosan fordult elő.

— EGYETLEN LESZ a maga nemében az a jótékony célú ünnepély, melyet a Nővédelmi Hivatal rendez szeptember 19-én a városligetben.

— SZOMBATTÓL KEZDVE ÉRVÉNYESKEDNEK AZ ÚJ HUSÁRAK. Tegnap számunkban közöltük az új husárakat. Az árvizsgáló-bizottság most azt közli velünk, hogy az új árak 11-étől, szombattól kezdve érvényesek.

— A „LIGA” t. tagjai értesítetnek, hogy a liszt, szövet, stb. olcsóbb lesz. A liszt 15-ig meghosszabbítva lett. A liszt ára a körözvényben tulajdonra van jelezve. Az ár a kenyérlisztra 2-lei, a mulás liszt 6 leiben van aproximative contemplálva.

— TILTAKOZÓ GYÜLÉS BUCURESTIBEN. Bucuresti. A szociálisták ma tiltakozó gyűlést tartottak a julavai fogházban letartóztatottakkal tanúsított bánásmód miatt. Követelik a foglyoknak Bucurestibe való átszállítását.

— FIUME SORSA. Glottti olasz miniszterelnök egy, újságíró előtt kijelentette, hogy a fiumei kérdést illetően csak kétféle megoldás lehet: a várost vagy Olaszországhoz csatolják, vagy nemzetközivé teszik, de Olaszország sem micsetre sem járulhat hozzá ahhoz, hogy Fiumét a Jugoszlávoknak adják.

— PÉNZBECSERÉLÉS MAGYARORSZÁGON. A Neue Freie Presse jelenti: A budapesti pénzügyminiszteriumban jelenleg tárgyalások folynak arra nézve, hogy az Osztrák-Magyar Bank papírpénzelt új bankjegyekkel kicseréljék. Ezzel összefüggésben Szabó János dr., a nemzetgyűlés pénzügyi bizottságának előadója kijelentette, hogy a régi bankjegyeket nem bankjegyekkel, hanem magyar államjegyekkel cserélik be. A becserélést rövid időn belül végrehajtják. Hogy még nem hajtották végre, az kizárólag a bojkottnak tulajdonítható, amely megakadályozta, hogy a Svájcban nyomtatott államjegyeket hazaszállítsák. A becserélés — mint ezt a pénzügyminiszter ismételtén kijelentette, — elvileg *pari tog történni*. Becserélésre kerülnek az Osztrák-Magyar Bank papírpénzei mellett a *postatakarékpénztár* pénzei is.

— HIRDETMEY. A telekértékkadórol szóló szabályrendelet értelmében a telekértékelési javaslatok az 1920—1922. évekbe való érvénnyel elkészítve, f. hó szeptember hó 24-én kezdődő 8 napra azzal tételnek a telekértékkadó hivatalban (Acsev. palota, I. emelet, 17. ajtó) közzé kell tenni, hogy ezen idő alatt azt az érdekeltek betekintheik, esetleges észrevételeiket ezen idő alatt az adóhivatali iktatóban írásban beadhassák. A kivétő bizottsági tárgyalásokról külön hirdetmény útján fog a közönség értesített. Arad város adóhivatala 1920. szeptember hó 10. Sztolka József s. k. adóhivatali főnök.

— AZ ÚJ BORÁRAK. Szeptember hó 11-étől kezdődőleg a borárak a következőkben állapítottak meg: Hordós borok: asztali bor literje 6 lei, 1918-as prima hegyi asztali bor 1 liter 6.50 bani, bakator literje 8.50 bani, rizling literje 8.50 bani, ménesi vörös óbor literje 10.50 bani, aszu 30. lei. Palack borok: asztali bor 1 literes üvegben 6.50 lei. Leányka 0.7 üvegben 7 lei, rizling 0.7 üvegben 7 lei, bakator 0.7 lit. üvegben 7 lei, Tramin 0.7 lit. üvegben 7.50 lei, Sanvigrin 0.7 lit. üvegben 8.50 lei, Ringató 0.7 lit. üvegben 8.50 lei, aszu 0.5 lit. üvegben 15 lei.

— AZ IDEI GYÜMÖLCSTERMÉS ES ANNAK ÉRTÉKESÍTÉSE. Az Erdélyi Gazda legutóbbi száma írja: Erdély híres arról, hogy klímája mennyire kedvező a különféle gyümölcsök termesztésére. A gyümölcsstermesztés mindig igen fontos jövedelmi forrása volt Erdélynek. Az ideai szokatlannul bő gyümölcsstermesztés a rossz valután is segíthetne, ha a vezető körök a vasuti szállítást és kivittl nehézségeket elhárítanák. A híres erdélyi alma, ha nem kaphat utat a külföldi piacokra, épen ugy elkallódik, mint a szilva, melynek bő termését a szállítás nehézsége és a pálinkafőzés nagy adója miatt sok helyen serdésekket etetik.

— ÚJ KOTTA. Komlós Elemér és Gárdonyi Jenő ismeri operettjének a „Tűzijáték” címmel zeneszáma a „Rakétajeny” című dal Belezna fedérazáival megjelent.

Megindult a piaci forgalom.

(Csökken a piaci drágaság.)

A mai hetipiacon végre viszontláthattuk a régi idők forgalmat, nyüzsgő-mozgó képét. A vevők immár nagy sürgős-forgás közepette nézdegethettek, válogathattak, sőt némely helyen alkudhattak is. Az eladók pedig mintha rájöttek volna, hogy ha el akarják adni a portékát, azt kínálni is kell. Különböző a terménypiacon tojástól eltérően, volt már ma minden. Az igaz, hogy a maximális árakat senki sem veszi komolyan. Így például a zöldbab kilogrammja 2 lei 50 baniért mérték, míg a szárazbab maximális ára 1 lei 50 bani, a szőlőt kilogrammonként 4 leiért adták a 8 leies maximális ár ellenére. És így tovább. Leuban senki sem beszél, a leut egyszerűen forintnak keresz-

telték. Csak úgy röpködnek az árak 2 forint, 3 és fél forint... A szárnyas piacon sajnos már nem volt oly élénk a forgalom. A kofák nem keresik fel a piacot, inkább uzsora áron házhöz szállítják a szárnyasokat. A délelőtti folyamán csak egy falusi kocsi jelentkezett, a melyet hamarosan megrohanta a közönség. A szárazakra menő tömegből azonban csak kevesen jutottak az olosó libához. Ugyanis a kocsi libát a rendőrség maximális áron árusította ki. Bár ma még nem volt kielégítő a piac, minden jel arra vall, hogy az új és egységes pénz hamarosan éreztetni fogja hatását a aradi közönség nyugalommal nézhet a mindennapi piaca elé.

— Huszonnégy millió többletet igazoltak Aradon. A többletet igazoló bizottság ma délután fejezte be a munkáját. A délelőtti folyamán alig egy-két jelentkező akadott kisebb összegekkel, míg délután tömegesebben jelentkeztek nagyobb tételekkel is, amelyeknek túlnyomó részét igazolták. Eddig körülbelül huszonnégy millió korona többletet igazolt a bizottság. A nem igazolt és őrizetbe vett koronabankjegyek összege megközelíti a három millió koronát. Ezt az összeget egyelőre a polgármesteri hivatalban helyezték őrizetbe s az eljárás megindítása végett a bizottság jelentést tesz a pénzügyi államtitkárságnak.

— Újabb másfél millió aprópénz Aradon. Hiába érkezett Aradra nagymennyiségű aprópénz, az aprópénzhiány még mindig éreztető. Ma újabb egy és fél millió lei értékű aprópénzt hozott Leontia prefektusi titkár autón a Banca Nationala oradea-marei (nagyvárad) fiókjától. A száz, öt és egy leis címleteket a Viktoria takarékpénztár kapta és ma már szét is osztotta a becserélő pénztárak előtt megjelenő felek között. A forgalomba került több millió értékű aprópénz túlnyomó része falvakba került, a városban maradt részt pedig a magánosok őrzik. Így azután a hatóságok minden igyekezete, hogy a városban megfelelő mennyiségű aprópénz legyen — meghiúsul.

— KUZMANEK NINCS A VÖRÖS HADSEREGBEN. Az elterjedt hírekkel szemben bécsi lapok megállapítják, hogy Kuzmanek vezérezredes, Przemysl hős védője, nem teljesít szolgálatot az orosz szoviet hadseregben. Kuzmanek Salzburgban tartózkodik.

— ÜGYVÉD MINT KÖZSÉGI KÉZBESÍTŐ. Csikszentmárton község közigazgatása kátyuba jutott, mint-hogy nem jelentkezett senki a kézbesítői tisztségre. A képviselőtestület gondolt nagyot és merészet s abból kiindulva, hogy községi küldöncnek feltétlenül olyan ember kell, aki az irni-olvasni tudás mesterségével tisztában van. dr. Nagy Jenő odaváló ügyvédet egyszerűen kinevezte küldöncé s elhatározták, melyet írásban adott ki, azzal a szöveggel, hogy az állás azonnal elfoglalandó és a határozat csak aznapig érvényes, ha Dr. Nagy Jenő nem fogadja el a tisztséget. Dr. Nagy Jenő nem fogadta el a tisztséget, az áll-

ást, de ugyanakkor megfélemberte az ítéletet. A községben nagy érdeklődéssel várják a döntést.

— ANGOL KÖLCSON ROMÁNIA-NAK. Bucurestiből jelenti: A pénzügyminiszteriumban konferencia volt Anglia több pénzügyi megbízottja és Angelescu államtitkár. Oltsen pénzügyi titkár között egy angol fontban adandó kölcsön, ügyében, mely a miniszteriumok részére eszközrendő angol szállítványok kifizetésére szükséges.

— OLCSOBB LETT AZ UTAZÁS ES SZÁLLÍTÁS. Miután az államvasut eddig 1:3 arányban számította a lelt, a beváltás révén az utazás és vasuti szállítási díjai harminc százalékkal olcsóbbak lettek. Ennek az árupiac olcsóbbodását kell maga után vonnia, mert például tudvalevő, hogy a fatereskedők arra való hivatkozással emelték fel a tűzifaárakat, hogy a vasut 3 koronával számította a fuvardíjat. Egyébiránt a beváltási kulcs is élénken illusztrálja az államvasutak önkényes eljárását.

— SZEMÉLYVONAT PARIS ES BUCURESTI KÖZÖTT. Bucurestiből jelenti: Tárgyalások folynak arra nézve, hogy Páris és Bucuresti között a Szimplon vonattal kapcsolatban I. és II. osztályu kocsikkal közlekedő személyvonatot helyezzenek forgalomba.

— TAC.—Törékvás mérkőzés lesz vasárnap d. n. 4 órai kezdettel az ATE. óvár-téri sporttelepen. Előzőleg fél 3 órakor AAC. old-boya—Törékvás old-boya. Jegyelővétel Bauer dohánytőrszéjében.

— NEM EMELIK A BORBÉLY-DIJSZABÁST. Az aradi borbélymesterek arra kérték az ármegállapító bizottságot, hogy emelje fel a borbély díjszabást. Az ármegállapító-bizottság ma délelőtti ülésén a kérelmet elutasította azzal, hogy semmiféle indok nincsen a díjszabás felemelésére, sőt ellenkezőleg az árak az egész vonalon estek s így az ármegállapító-bizottság ebben az esetben sem térhet el attól az általános elvétől, hogy az árakat leszállítsa.

— GAZDÁT CSERÉLT A „PESTI NAPLO”. Budapesti jelentések szerint a „Pesti Napló”, a magyar sajtó legregibb és legelőkelőbb organumát megvásárolta „Az Est” lapkiadó részvénytársaság.

— MEZŐGAZDASÁGI KONGRESSZUS TIMISOARÁN. Bucuresti. A CFR. ötven százalékos kedvezményt nyújt azoknak, akik a timisoarai (temesvári) mezőgazdasági kongresszusra és kiállításra utaznak. A kiállítás 8—10-én kezdve megtartva.

— A SZÁSZVÁROSI REF. KUN-KOLLEGIUM főgimnáziumába, felső kereskedelmi iskolájába, fiu- és leány-internátusába való beiratkozás szeptember hó 11—14-én kezd, a tanítás 15-én kezdődik. A fiu- és leányinternátusban néhány hely még beöltötlen. Tű. lékoztató lapunk szerkesztőségében átvethető.

— KERESK. SZAKOKTATÁS (magántanfolyam) tantárgyak: gyors- és gépirás, (román és magyar) könyvelés, levelezés, számtan, stb. Tartama 6 hónap. Kezdeté folyó hó 15-én. Beiratkozások Engel gyors- és gépiróiskolájában, Lázár Vilmos-utca 2.

— ISKOLAI BEIRATÁS. Az arad városi női felső kereskedelmi iskolába f. hó 11—14-ig naponként 9—12 óra között lehet beiratkozni. Az előadások 16-án kezdődnek.

— MEGHÍVÓ. Az aradi CFR. Acsev. és Ahvv. szervezett vasutasok f. hó 12-én délután 2 órakor a városi ligeti vendéglő nagytermében a Comandantul pietel által 2392. sz. alatt engedélyezett taggyűlést tartanak.

— Eltűnt aradi urleány. Ma délelőtti két bánatos szülő jelent meg Micsuta rendőrtiszt előtt s elpanaszolták, hogy leánykájukat tegnap délután óta sehol sem találják, egyszerűen nyoma veszett. Elmondják, hogy tegnap délután többen látták a 15—16 éves kereskedelmi leánykát egy aradi mulatóhely tulajdonosával beszélgetni. Odahaza megtiltották, hogy az illetővel továbbra is érintkezzen. A leányka aztán körülbelül egy óra múlva eltávozott s azóta nem tért vissza. A mai nap folyamán az éjjeli mulató tulajdonost kihallgatták, ő azonban tagadja, hogy bármit is tudna a leányka felől, bár azt beismeri, hogy tegnap délután beszélt vele. A rendőrség nagy erőfeszítéssel folytatja a nyomozást.

Könyvtárakat, hangjegyeket magas áron vesz Kerpel.

— KÖZÉPAFRIKAI TÖRPE EMBERFAJ. Londonból jelenti: Dr. Vandenburg afrikautazó hosszú távollét után hazatért Középfrikából és arról számolt be, hogy a maimoktól nagyon kevésbé különböző törpe népet fedezett fel. Ennek a törzsnek felnőtt tagjai csak 4 láb (134 cm.) magasak és bámulatos ügyességgel ugrálnak ágról-ágra.

A gyógyszerek ára leiben.

A belügyi államtitkárság ma távirati rendeletet küldött a városi orvosi hivatalhoz, amelyben elrendeli, hogy szeptember hó 10-től kezdve a gyógyszerek, a tégelyek, edények és a gyógyszerészeti munka lei-ben számítandó és egy lei 3 korona 50 filléres arányban állapítandó meg. Dr. Tisch Mór főorvos a rendeletet még a délelőtti folyamán kézbesítette a gyógyszerészeknek.

Angollá lett csehszlovákok.

Bécsből jelenti: A Role című cseh agrár újság szerint igen számos csehszlovákiai volt nemzeti birtokot fel kell oldani a zár alól. A birtokokat vissza kell adni előbbi tulajdonosainak, mert megszerezték az angol állampolgárságot. A főnemeseik közt, kik ilyenformán biztosították birtokaik tiszteletbentartását, vannak Hababurg, Hohenzollern, Hohenberg, Sahwarzenberg, Liechtenstein, Csan Martiniz, Fürstenberg főhercegek és hercegek is.

Apró hirdetések

Alkalmazás.

TISZTESSÉGES, dolgoz mindenes, vagy bejárónő azonnali felvétel. Strada Consistorială (Batthyány-utca) 23. I. em. jobb. 1000

SZAKACSNÓ jó bizonyítvánnyal ruházathoz azonnali felvétel. Cím a kádóban. 800

SZÍNHÁZI BÜFFÉBE egyes előadástól leányok és pénztárnoknő felvétel. Jelenkezni lehet a színháznál délután 3-4 óráig. 3767

KIFUTÓ FIU, jó fizetéssel nyomdánkban alkalmazást nyer.

OKLEVELES magyar, német nevelőnő keresek vidékre III-ik polgárista és 16 éves leányaimhoz, egyiket az osztályra, másikat zene és nyelvre oktatni. Ajánlatokat fizetési igények megjelölésével Révész Károly Csermőre kérem. 3750

Vétel és eladás.

KÖNYVTARAKAT, hangjegyeket, festményeket és bélyeggyűjteményeket vesz Kerpel könyvkereskedés. 924

30KARBAN levő zongora eladó. Cím: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9908

SZILSZKON-BUNDA, továbbá két fehér sportkabát eladó. Strada Unirei (Fábri-utca) 4-5. balra. 9908

ELADÓ 12 személyes porcellán tea-szervize, antik ágyterítő, (kézimunka) ágynemű, nyereg teljes felszereléssel, használt, hallított székek, mosóteknők, egyéb apró ingóságok. Liptó-utca 10. 3766

KÉZZE SZEDETT alma eladó vevők köztájában dr. Boros Beni gazdaságában Moncszó. Előjegyzhető Bulevardul Regele Ferdinand (József főherceg-ut) 19. házmeztérnél. 3770

KÉT parasztkocsi, 1 pár fehér kulcsos kocsiszám, egy féderes stráfkocsi eladó Bulevardul Regele Ferdinand (Boros Beni-tér) 18. 3771

SZÓLOPRÉS könyvnyomása kintinó állapotban eladó. Bővebbet Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9908

SZALONTÜKÖR, 2 selyemfotel, kókuszszőnyeg és egyéb butorok eladó. Perényi-utca 2. 3772

HASZNÁLT ÓLÓM megvételre Kerestek. Bővebbet a kiadóban.

Ellátás.

KÖZEP ISKOLAI TANULÓK teljes ellátást nyerne. Braunné, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 12. II. em. 19. ajtó. 3749

ELFOGADOK teljes ellátásra 1-2 kisebb iskolás fiút, vagy leánykát. Cím: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9908

TANULÓFIUT ellátásra utasolád felvessz. Str. Kálvin 8., I. 9908

Különféle.

TÁRSÁT KERESSEK régi bevezetett füzérüzletemhez 50 ezer lelei bányavárosban. Cím: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9908

APRÓHÍRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvessz Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Lázár Vilmos-utca, Klejn I. hirdetői és hírlap irodája Strada Romanului (Zrínyi-ut) és Mandi, Bulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Beni-tér) 15. szám alatti papíruzlete.

Csáky

Órák, ókaszorász és vésnök Aradon, Str. Horia (Széchenyi-ut) 1. Szakorász műhely és ókaszorászok mesteri. 9971

Aranyat a legmagasabb áron vesz.

Uzsora az élő állatokkal.

Komoly veszély fenyegeti Arad város hasellátását s el lehetünk kénytelenek arra, hogy a közeljövőben még az eddigieknél is szűkösebben fog húst látni Arad fogyasztó közönsége. Értésüléseink és személyesen nyert tapasztalataink szerint a baj fő oka abban rejlik, hogy a parasztság az élő állat árait egyszerűen 1:1 arányban számította át s így a mészárosok és hentesek kénytelenek oly áron beszerezni a vágómarhákat, amely mellett számításait megtekinthet. A mai élő állat pia-

con alig volt felhozatal. A sertés kilogrammjáért az eladók 20-25 leit is elkértek, amit a hentesek természetesen képtelenek megfizetni. Súlyosbíja még a mészárosok helyzetét ama miniszteri rendelet, amely csak 12 éven felüli marha levágását engedélyezi. A hatóságnak módot kell találni arra, hogy az élőállat piacon is megfelelő áron lehessen vásárolni, hogy a mészárosok és hentesek a város fogyasztási szükségleteit ki-elégíthessék.

A parasztok gyűjtik az aprópénzt.

Amikor a Korona-bankjegyeket lebélyegezték, hamarosan rájöttek arra, hogy a bélyegzőt hamisítják. Akkor a falu népe szabadulni igyekezett a nagy címletektől és halomba gyűjtötte az aprópénzt abban a hitben, hogy ha már hamis lebélyegzésű a pénze, inkább legyen az kiscímletű. Mikor azután köz tudomásu lett, hogy a becserélésnél a bélyegzőt nem nagyon vizsgálják, előkerült az aprópénz órlási tömege. Most is aprópénz-hiány van, mert a köznépet nem lehet megszoktatni arról, hogy gyűjtse az aprópénzt. A falu népe még mindig abban a hiedelmében él, hogy az aprópénz értékesebb, mint a nagy címlet. Ebben a hiedelmében szinte megerősített látszott az a téves intézkedés, amely talán a Banca Nationala kényelméből ered, hogy t. i. csupa nagy címletekkel vitte keresztül a becserélést, holott a királyságban oly nagy tömegben van aprópénz, hogy szívesen tudnának rajta. Most azután igyekeznek a hatóságok a bajon segíteni, de a falu népe bizalmatlan. A leg helyesebb az volna, ha a vidéki hatóságok felvilágosítanák a népet, hogy a lei-bankjegy egyforma értékű, hogy a száz darab 1 leu-s bankjegynek az értéke egyetlen banival sem több, mint a 100 lei-s bankkő. Sőt utazásoknál és nagyobb vásárlásoknál sokkal célszerűbb a nagy címletű bankjegy, mint az aprópénz, amelynek megszámlálása és kezelése sok időt vesz használatánál igénybe.

Ardrágítás a könyvesboltokban.

Nemcsak azért drága ma nekünk a magyar kultúra, mert népiünk egyetemi kincsét képezi, hanem azért, mert minden cseppjét valóban drága pénzen kell megvásárolnunk. Megdöbbentő élességgel világított ez ki a könyvkereskedések kirakataiból a leu árakra való átszámításnál. Míg a legjobb román könyvek hasztalan erőlködtek, mert 10-12 leinél magasabb árat elérni nem tudtak, addig a legserényebb igényű magyar könyvet sem lehetett 20-25 leinél alul megvásárolni. A legújabb rendelet aztán lehetővé tette, azt, hogy a magyar közönség széles rétege hozzájuthasson a magyar könyvpiac értékeihez. Figyelemmel kísértük a közönség hirtelen támadt étvágát s közben egy regény szinte érthetetlenül érdekes karrierjére lettünk figyelmesek. Az egyik főtéri könyvkereskedő kirakataiban még csak egy 17 lei 70 banis cédulával szerénykedik Barbusse „Tűz” című regénye, de pár száz lépéssel lejjebb már 21 lei van ráírva. Karrierje csúcspontjára egy főtéri fiatal könyvkereskedő jutatta, aki az árat 28 leiben állapította meg. Az igazság kedvéért még meg kell jegyeznünk, hogy a könyv annak idején 30 koronás árral került piacra.

A szerkesztésért felelősen:

SIPOS IVAN

felel.

Cenzurat: L. Alfa.

Írógépek vétele, eladása, javítása **Bodnár** írógép vállalatánál (a főpostával szemben). 10081

Fratii Apponyi cipő-, kalap- és úri-divatáruház ARAD, József főherceg-ut 7. szám. 10001

!! Kereskedők figyelmébe !!

Legelőször bevitelével forrás fizet., gyarmat., onkerka., festék- és pipere árakban. 7044

Darvas cég nagykereskedésében ARAD, Str. Horia (Széchenyi-ut) 1. — (Városházával szemben levő utca.)

Szülők természet., felszereléssel, továbbá több bér- és magánház elfoglalható lakással eladók.

Bővebbet 9908

Wallinger adósvédelmi követség irodájában Lázár-utca.

Ajánlok 3773

férő fehérműt és nyakkendő

a legújabbabbakban. Készíték rendelésre vevő az-éti anyagból is férő fehérműt a legújabb kivitelben

Berán Béla, Arad, Perényi-ut. 5.

Ezerjófú gyomoralexir

Kütfő szer gyomorfájás, étvágytalanság, szédülés, fejfájás, gyomorgörccsök, gyomorégés, puffadás, étvágytalanság, rossz emésztés és székrekedés ellen. A bélpangásból eredő betegségek, gyomor, bél, máj, vese, epe, lép, szívbaajok légzési nehézségek ellen és mint páratlan vértisztító és véredény elmeszesedést gátló készítmény. Készít: 3769

Dr. Földes és Hobs

Fratli Steiner

bőrkészítő

Arad, Asztalos Sándor-ut. 3-3. Főközség Ujaradon. 9961

Mindenemmel kőfarok és cipőalkotások legelőször bevitelével forrás. Szolid ár.

Grünwald si Moskovitz

csukor, cukorka, gyümölcsök, gyarmatárak és mindenféle nagykereskedés. 1001

Ivon Köő

készít és díszítést árul

Boros Beni-tér 10. (Wankovics háza.)

Ajánlok és mindenféle rakitást készítek és díszítést árulok, nagyban és kiskereskedésben. 10081

Új hordók kaphatók

M. Wiesernél

Str. L. I. Bratiani (Weitzer I-ut) 17. sz.

Nagyobb terület megszántására kétféle rendszerű

bérgőzekét

Keresünk. Tűző és kenőanyag felett rendelkezünk. A garnitúra a folyó évi szántási campagne végéig lesz foglalkoztatva. Ajánlatokat MEZŐGAZDASÁGI KENDERIPAR R-T. PORGÁNYI URADALMA ÜCSANAD címre kérünk. 3768

Háziasszonyok!

románosított könyvsodényok, parkett-gyaluló asztalgörög, ajtó és szekrénykulcsok, villamoscsatlakozók zink-rud, szálművés, butorok, ganyók, gyorsfűzők stb. kaphatók: **Molnár** műszaki kereskedőnél, Károlyi-ut. 8., Telcsarnok épület.

Kifutó fiu

jó fizetéssel

felvétetik.